

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра футболу

Підготували:
Хоркавий Б.В.
викладач кафедри футболу,
Огерчук О.Ф.
викладач кафедри футболу

ЛЕКЦІЯ № 1

з навчальної дисципліни
“ТіМОВС та СПВ” (спеціалізація – футбол)
для студентів 3 курсу факультету педагогічної освіти

**Тема: Актуальні питання розвитку футболу в
контексті планування підготовки**

ЛЬВІВ – 2018

ПЛАН

1. Тенденції розвитку сучасного футболу
2. Планування підготовки
3. Річний план і перспективний план та їхній взаємозв'язок

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ФУТБОЛУ

Аналіз ігор найсильніших команд на самих великих міжнародних змаганнях (чемпіонати світу, чемпіонати Європи, Олімпійські ігри) дозволяє сформулювати основні тенденції, які намітились у сучасному футболі:

1. Футбол стає швидшим, жорстокішим, інтенсивнішим. Підвищується значущість кожного ігрового епізоду, збільшується число єдиноборств, що в кінцевому рахунку впливає на підвищену напруженість матчів, зростанні ролі вольового настрою на кожний матч.
2. Помітною є тенденція зростання класу гри цілої групи команд, включаючи африканські і азіатські. Це призвело до суттєвого збільшення кількості ігор, які вимагають мобілізації фізичних і духовних сил.
3. Зросла роль і ефективність колективних методів ведення гри, які базуються на високій функціональній готовності, надійному виконанні ТТД в умовах силової протидії і дефіциту часу.
4. Зростаюче вдосконалення колективних дій застосувати більш складні і різноманітні методи гри, вибір яких визначається турнірною стратегією і тактичними особливостями конкретного суперника.

5. Характерною стає організація атакуючих і контратакуючих дій великими силами. При цьому ширина фронту атаки досягається за рахунок активної гри на флангах футболістів різних амплуа, а глибина - чіткими взаємодіями гравців різних ліній при повздовжніх і поперечних перебудовах.
6. При організації захисних дій, як завжди використовується зонний, змішаний і персональний способи. При цьому зросли зони дій гравців, їх взаємозамінність.
7. Велику роль відіграє швидкий перехід від захисту до атаки і навпаки, миттєве переключення гравців від захисних дій до атакуючих.
8. Продовжується подальша універсалізація гравців, але на більш високому рівні. Зростає роль самопідготовки, самоаналізу тренувальної і змагальної діяльності футболістів, які сприяють підвищенню ефективності індивідуальних тренувань.
9. При першочергових колективних початках у футболі роль видатних футболістів, лідерів залишається достатньо значущою і їх присутність - одна з ознак команди високого класу.

10. Підвищується роль оперативного відновлення працездатності футболістів після напружених матчів, які проходять у складних кліматичних умовах.
11. Якість підготовки висококваліфікованих футболістів визначається кваліфікацією тренерського складу, його здібностями в управлінській діяльності.
12. Вдосконалюючи процес підготовки провідні команди світу все ширше використовують технічні засоби (відео- і радіотехніка, телеметрична апаратура, електронно-обчислювальні машини та ін.).

ПЛАНУВАННЯ ПІДГОТОВКИ

Планування навчально-тренувального процесу є однією з найбільш складних проблем, які стоять перед тренерами. Це, в першу чергу, пояснюється, багатством різнопланових завдань, які їм доводиться вирішувати на різних етапах підготовки футболістів.

Мистецтво планування багато в чому пов'язано із вмінням тренерів привести до загального знаменника різницю, яка існує між індивідуальною і командною роботою, між вправами, які спрямовані на розвиток швидко-силових якостей і витривалості і т.д. це дуже складна проблема: використати при побудові тренувального процесу усі сучасні засоби і методи підготовки у такому їх сполученні і

співвідношенні, яке дозволило би максимально розвивати і використовувати природні задатки футболістів.

В футбольних командах розробляються: перспективне планування, етапне планування, поточне планування, оперативне планування (планування в рамках окремих тренувальних занять і вправ), індивідуальне планування.

ПЛАНУВАННЯ РІЧНОГО ТРЕНУВАННЯ ФУТБОЛІСТІВ КОМАНД МАЙСТРІВ

Вступ

Говорити про успіхи у вітчизняному футболі ще зарано: нашу футболісти не можуть звільнитися від багатьох традиційних недоліків у зв'язку з чим команди практично не виграють серйозні міжнародні змагання.

Із року в рік відзначається невміння реалізувати гострі ігрові моменти, здійснювати точні передачі в складних ігрових ситуаціях, вести єдиноборство вверху, гнучко перебудовуватися у процесі ігор і т.д.

Таке положення можна пояснити низкою причин і, перш за все, недостатньо високою вимогливістю до себе зі сторони тренерів і гравців.

Тренер - без сумніву центральна фігура в цьому процесі, щоб успішно вирішувати багатство різнопланових завдань, які щоденно

повстають перед футбольними наставниками. Неможливо спиратися тільки на теоретичний або практичний досвід, який накопичений у минулому. Футбол, як і життя не зупиняється у своєму розвитку, і тому, тільки той тренер може забезпечити вирішення актуальних завдань, який володіє чуттям нового, високою культурою, систематично займається самоосвітою, проявляє творчий інтерес до пошуків ефективних шляхів розвитку футболу, до вдосконалення організаційних форм і методичних підходів у навчально-тренувальному і змагальному процесах, має педагогічний талант виховання у футболістів здібностей до максимальних вольових проявів.

Тільки володіючи цими якостями тренер може зробити монолітний колектив однодумців, згуртувати його у прагненні вирішувати великі завдання, виховати видатних майстрів своєї справи.

У той же час висуваються підвищені вимоги і до виконавців тренерських установок футболістів - сучасний футболіст - це не тільки фігура, яка реалізує завдання, що поставлені тренером (хоча це надзвичайно важливий момент), але і свідомо проявляє стремління до максимального самовираження. Це, перш за все, думаючий і добре тренований майстер своєї справи, від якого вимагається гранична зібраність, цілеспрямованість, прояв

максимальних зусиль при виконанні складних тренувальних і змагальних завдань, максимальне використання свого робочого і вільного часу.

Підготовка футболістів високого класу - це трудомісткий складний педагогічний процес, який базується на глибокому розумінні причин змін, які проходять у футболі і вимагає знань останніх досягнень в методиці підготовки футболістів.

РІЧНИЙ ПЛАН

Побудова підготовки в річному циклі виходить із перспективного плану і базується на:

- Завданнях команди у наступному сезоні;
- Закономірностях розвитку і становлення спортивної форми;
- Календарі змагань.

Плануванню повинно передувати детальне обстеження футболістів, глибокий всебічний аналіз результатів роботи в році, що закінчився, вивчення календаря наступних змагань, визначення варіанту структури тренувального року.

Встановлюються терміни і зміст комплексного контролю за динамікою стану футболістів, їх тренувальними і змагальними

навантаженнями. Біля 80% всієї тренувальної роботи відводиться на техніко-тактичну підготовку. При цьому їх обсяг і в підготовчому періоді повинен бути значним - 60-70%.

В свою чергу у загальному обсягу засобів підготовки більшу частину, які пов'язані із вдосконаленням колективних дій. Ці вправи здійснюють на організм футболістів, як правило, змішаний вплив на механізми енергозабезпечення. Тому їх доля у загальному обсязі річної роботи найбільша (50-60%).

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Підготовки футбольної команди майстрів _____

на 200 ___/200___ р.р.

1. Вступ (характеристика виконаної роботи, що треба виконати).
2. Мета і завдання.
3. Показники обсягу і інтенсивності тренувань по роках.
4. Комплектування команди по роках.
5. Моделі ТТД у грі по місцю футболіста в команді.
6. Характеристика вимог до змісту процесу тренування (за спрямованістю впливу, за величиною).
7. Науково-методичне забезпечення.

8. Комплексний контроль тренувань, змагань і відновлення футболістів (заходи, форми і методи контролю).
9. Медико-санітарне забезпечення
10. Виховна робота (заходи)
11. Підвищення кваліфікації тренерів
12. Матеріально-технічне забезпечення
13. Контроль за реалізацією Плану (зміни і доповнення по роках).

"Погоджено"

"Затверджено"

Львівська обласна Федерація футболу

Федерація футболу України

_____

_____

"__" _____ 200__ р.

"__" _____ 200__ р.

РІЧНИЙ ПЛАН

Підготовки футбольної команди майстрів _____

На 200__ р.

№№ п/п	Періоди, заходи	Підготовчий період	Змагальний період	Перехідний період	
1.	Змагання: - Міжнародні - Кубок України				

	- Чемпіонат України - Товариські ігри				
2.	Днів ПМО, ЕКО, ПО				
3.	Кількість робочих днів				
4.	Кількість неробочих днів				
5.	Кількість практичних занять				
6.	Із них: Індивідуальних занять				
7.	Кількість: годин на практичні заняття				
	Із них: на індивідуальну підготовку				
8.	Годин змагань				
9.	Годин на відновлюючі заходи				
10.	Годин на практичні заняття, ігри, відновлюючі				
11.	Теорія (в годинах): - установки і розбори; - тематичні заняття				
12.	Виховна робота (в годинах)				
13.	Годин на всі види підготовки				

Начальник команди _____ Гол.тренер _____ Лікар _____

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Зациорский В. М. Физические качества спортсмена / В. М. Зациорский. – Москва : Физкультура и спорт. – 1966. – 200 с.
2. Зеленцов А. М. Моделирование тренировки в футболе / А. М. Зеленцов, В. В. Лобановский. – 2-е изд. перераб. и доп. – Киев : Альтерпресс, 1998. – 215 с.
3. Історичні аспекти розвитку тактики футболу : навч. посіб / Соломонко В. В. Лісенчук Г. А., Соломонко О. В., Молнар М. В. – Львів, 2010. – 179 с.
4. Карпа І. Я. Структура фізичної підготовленості кваліфікованих футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень / Карпа І. Я. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2011. - № 9. – С. 53–56.
5. Карпа І. Я. Структура техніко-тактичних дій кваліфікованих футболістів на етапі підготовки до високих досягнень / Карпа І. Я. // Фізична культура, спорт та здоров'я нації / зб. наук. праць. – Вінниця, 2011. – Вип. 13. – С. 168-176. ISSN 2071–5285
6. Карпа І. Характеристика основних напрямків техніко-тактичної підготовленості кваліфікованих футболістів у відповідності до сучасних умов розвитку футболу / Карпа І., Лапичак І., Когут Т. // Вісник Чернігів. нац. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2014. Вип. 118 (4). – С. 65–69.
7. Келлер В. С. Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів / В. С. Келлер, В. М. Платонов. – Львів : Українська Спортивна Асоціація, 1992. – 269 с.

8. Костюкевич В. М. Футбол : навч. посіб. для студентів ф-тів фіз. виховання пед. ін-тів та ун-тів / Костюкевич В. М. – Вінниця : ВАТ Віноблдрукарня, 1997. – 260 с.
9. Ріпак І. Футбол: навч. посіб. / Ігор Ріпак. – Львів: Ліга-Прес, 2010. – 224 с.

Допоміжні:

10. Дулібський А. В. Тенденції розвитку сучасного футболу / А. В. Дулібський // Практикум з футболу: науково-методичні аспекти тренування футболістів : матеріали ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. – Київ, 2001. – С. 5–7.
11. Ігри та ігрові вправи техніко-тактичного характеру в підготовці футболістів / Фалес Й. Г., Огерчук О. Ф., Колобич О. В., Дулібський А. В. – Львів, 1999. – 112 с.
12. Карпа І. Я. Форми проведення тренувальних занять у навчально-тренувальному процесі кваліфікованих футболістів / Карпа І. Я. // Фізична культура, спорт та здоров'я нації. – 2018. – Вип. 5. – С. 215–221.
13. Лисенчук Г. А. Управление подготовкой футболистов / Г. А. Лисенчук. – Киев : Олимпийская литература, 2003. – 271 с.
14. Лобановский В. В. Концепции и принципы подготовки сборной страны / Лобановский В. В. // Футбол : ежегодник. – Москва : Физкультура и спорт, 1983. – С. 4–6.
15. Максименко И. Г. Соревновательная и тренировочная деятельность футболистов : монография / И. Г. Максименко. – Луганск : Знание, 2009. – 258с.
16. Матвеев Л. П. Общая теория спорта и её прикладные аспекты / Л. П. Матвеев. – Москва : Известия, 2001. – 333 с.
17. Оцінювання психо-фізіологічних станів у спорті / Георгій Коробейніков, Євген Приступа, Леся Коробейнікова, Юрій

- Бріскін. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 311 с. – ISBN 978-966-2328-59-2.
18. Приступа Є. Українські народні рухливі ігри, розваги та забави: методологія, теорія і практика / Є. Приступа, О. Слімаковський, М. Лук'янченко. – Дрогобич : Вимір, 1999. – 449 с.
  19. Система олимпийской подготовки и направления совершенствования подготовки к Играм Олимпиады 2008 г. в Пекине / Е. В. Имас, Н. Д. Уманец, Ю. М. Шкретий // Наука в олимпийском спорте. – 2005. – № 1. – С. 135–139.
  20. Соломонко В. В. Футбол : підручник / В. В. Соломонко, Г. А. Лісенчук, О. В. Соломонко. – Київ : Олімпійська література, 2005. – 296 с.
  21. Тюленьков С. Ю. Управление подготовкой футболистов высокой квалификации / С. Ю. Тюленьков. — Москва, 1998. — 290 с.
  22. Фалес Й. Г. Фізіологічні аспекти визначення структури тренувальних навантажень і функціонального стану футболістів / Й. Г. Фалес // Практикум з футболу: науково-методичні аспекти тренування футболістів : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. – Київ, 2001. – С. 31 – 35.
  23. Фалес Й. Г. Методичні розробки поточного (річного) планування футболістів / Йосип Фалес, Богдан Хоркавий, Михайло Лахнюк // Актуальні проблеми розвитку футболу в навчальних закладах : зб. наук. ст. – Львів, 2003. – 42–46.
  24. Чанади А. Футбол. Стратегія / Арпад Чанади ; пер. с венг. Ю. Гербста. – Москва : Физкультура и спорт, 1981. – 207 с.
  25. Чанади А. Футбол. Техніка / Арпад Чанади ; пер. с венг. В. М. Полиевктова. – Москва : Физкультура и спорт, 1978. – 256 с.
  26. Football training as a factor improving psycho-emotional state of

schoolchildren with mental development deviations / Y. Imas, O. Borysova, I. Kogut, M. Yarmolenko, V. Marynych, O. Shlonska // Journal of Physical Education and Sport. – 2018. – Vol. 5. – P. 234–238.